

Het kan wél, ook in Rheden!

**Het kan wél,
ook in Rheden!**

Voorwoord van onze lijsttrekker

Ik vind dat gemeente Rheden de mooiste gemeente van Nederland is! Dat is niet alleen vanwege de prachtige natuur die onze omgeving zo aantrekkelijk maakt om hier te wonen. Dat is ook vanwege de inwoners die in al onze dorpen kleur en sfeer brengen, die voor elkaar klaar staan en de meest mooie en leuke dingen organiseren voor elkaar. En omdat onze inwoners zo vaak en in groten getale bereid zijn mee te denken en helpen om onze gemeente nog beter te maken.

De dingen die onze gemeente zo mooi maken zijn niet vanzelfsprekend. Sterker nog, ze staan de afgelopen tijd onder druk. Onze kwetsbare financiële positie, de stikstofuitstoot die maar niet wil afnemen of de polarisatie in onze samenleving. We moeten veel harder werken om goed te houden wat goed is.

Daarbij zijn er ook zaken die waar we nog grote stappen te zetten hebben: we moeten veel meer woningen beschikbaar krijgen, want wonen is een grondrecht. We moeten stappen gaan zetten richting een duurzame en veilige mobiliteit die onze leefomgeving veel minder belast. En we moeten de manier waarop we de jeugdzorg inzetten flink veranderen, zodat deze toekomstbestendig wordt maar wat kinderen nodig hebben wel centraal blijft staan.

Mijn medekandidaten van D66 en ik staan, vol energie, klaar om aan de slag te gaan met deze vraagstukken. Vol trots presenteer ik ons verkiezingsprogramma, met onze visie en plannen om Rheden goed te houden of beter te maken. En omdat wij sociaal liberalen zijn, staan kansengelijkheid en vrijheid daarin centraal. Want D66 gelooft dat vrijheid pas echt bestaat als iedereen de kansen en mogelijkheden heeft om ook echt vrij te zijn.

Wat D66 ook kenmerkt is dat we *samen* aan de slag willen gaan. We staan voor grote opgaven, maar hebben ook heel veel inwoners met goede ideeën en een samenleving vol positieve energie. Dat is een heel goed vertrekpunt, want samen maken we Rheden klaar voor de toekomst. Ik nodig u graag uit om mee te doen!

Steven Marshall
lijsttrekker

Stem voor een toekomstbestendig Rheden – D66 op 18 maart 2026

Op 18 maart 2026 kiezen we samen de koers voor onze gemeente. D66 Rheden staat klaar met een heldere en ambitieuze visie: gemeente Rheden is een gemeente waarin iedereen mee kan doen, zich thuis voelt en kansen krijgt om te groeien. Want Rheden verdient een toekomst waarin wonen, werken, leren en leven met elkaar én met onze omgeving de ruimte krijgen.

Wonen is een recht, geen luxe.

D66 zorgt voor meer betaalbare en duurzame woningen voor starters, jongeren, ouderen en gezinnen. We maken ruimte voor nieuwe woonvormen en bouwen klimaatvriendelijk, zodat iedereen een plek vindt in Rheden.

Mobiliteit moet schoon, veilig en bereikbaar zijn.

D66 kiest voor lopen, fietsen en goed openbaar vervoer. We pakken verkeersknelpunten aan en zorgen dat onze dorpen leefbaar blijven, met minder vervuiling en meer ruimte om te bewegen.

Een duurzame toekomst begint nu

D66 wil een toekomstbestendige leefomgeving: groen, klimaatadaptief en in balans met de natuur, met oog voor biodiversiteit en lokale economie. In onze aanpak om als gemeente CO₂-neutraal te worden moeten we versnellen.

Houdbare jeugdzorg, waarin het kind centraal staat

We moeten anders werken in de jeugdzorg, zodat we de zorg blijven leveren die nodig is en weer grip krijgen op de kosten. D66 zet in op preventie, versterking van gezinnen en snelle hulp waar nodig. We maken het systeem menselijker, zodat kinderen écht centraal staan.

Onderwijs en cultuur zijn de motor van ontwikkeling.

D66 investeert in gelijke kansen voor elk kind, in talentontwikkeling en in een rijk cultureel leven. Van muziekles tot bibliotheek, van erfgoed tot creatieve broedplaatsen – we maken ruimte voor leren, beleven en verbinden.

Op 18 maart kies je voor D66... een partij die vooruit durft te kijken en echte keuzes niet uit de weg gaat. D66 gaat voor een gemeente die werkt aan oplossingen, samen met haar inwoners. Een gemeente die kiest voor duurzaamheid, kansengelijkheid en de kracht van de samenleving.

Stem op 18 maart op D66. Voor een Rheden dat klaar is voor de toekomst.

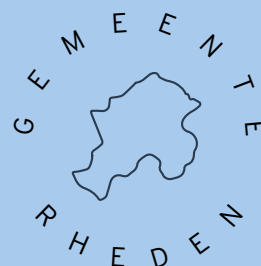
Inhoudsopgave

1 Kansengelijkheid en vrijheid	7
Een gemeente die iedereen kansen biedt voor ontmoeting en ontwikkeling	8
We bieden een gezonde basis voor onze jeugd	8
We vieren en benutten de kracht van diversiteit	8
Een welkom gevoel voor alle inwoners van Rheden	8
2 Een gemeente voor en door inwoners	9
Ruim baan voor initiatieven van inwoners	10
Toezen op uitvoering van de Omgevingswet	10
3 Wonen in Rheden: beschikbaar, duurzaam en toekomstgericht	11
Meer woningen door te werken aan doorbraken en te kijken naar wat wél kan	12
Beter benutten van onze huidige bebouwde omgeving	12
Oók flexibel bouwen, om sneller te kunnen voorzien in de behoefte	12
Met woningbouw een bijdrage leveren aan onze klimaatopgave	12
4 Een bloeiende gemeenschap, in sterke en groene dorpen en wijken	13
Samen maken we onze dorpen en wijken de beste plek om te wonen	14
Met een geïntegreerde aanpak werken aan betere leefbaarheid	14
5 Mobiliteit in Rheden: duurzaam, bereikbaar en veilig	15
Mobiliteit zonder negatieve milieu-impact in 2040	16
Een betere infrastructuur voor fietsen, lopen en OV	16
30 kilometer per uur binnen de bebouwde kom wordt de norm	16
Oplossingen voor de knelpunten die provinciale wegen opleveren	16
6 Klimaat en energie: Rheden op weg naar een duurzame toekomst	18
Waar mogelijk versnellen om zo snel mogelijk klimaatneutraal te worden	19
D66 wil dat alle inwoners mee kunnen doen met de energietransitie.	19
Klaar voor het klimaat van morgen	19
Natuurinclusief als nieuwe norm	19
7 Een duurzame leefomgeving voor Rheden	20
Gebiedsontwikkeling met respect voor natuur en leefomgeving	21
Koester de duisternis: minder lichthinder, meer balans	21
Meer rust in onze dorpen door minder geluidsoverlast	21
Duidelijke regels om vervuiling en overlast van houtstook te verminderen	21
8 Cultuur en erfgoed	22
Cultuur als verbindende kracht in de samenleving	23
Sterke bibliotheken voor gelijke kansen	23
Ruimte voor culturele samenwerking	23

Kunst en erfgoed als inspiratiebron voor de toekomst	23
Beleefbare cultuurhistorie als motor voor lokale economie	23
9 Natuur, toerisme en recreatie: balans tussen beleving en bescherming	24
Herstel van biodiversiteit en balans tussen mens en natuur	25
Betere bescherming Veluwezoom door uitbreiding verkeersmaatregelen	25
Van dagtoerisme naar duurzame natuurbeleving	25
Een groene belevingsroute door de IJsselvallei	25
Samen omgaan met strengere natuurnormen	25
10 Economie en werk: duurzaam, lokaal en inclusief	26
Onze ruimte is schaars, dus kiezen we voor hoogwaardig	27
Levendige dorpscentra met een divers aanbod	27
Werk moet voor iedereen toegankelijk zijn.	27
Gemeente als aanjager van circulair en sociaal inkopen	27
11 Onderwijs en ontwikkeling: een springplank voor iedereen	28
Een sterke verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt	29
Leren in de praktijk en een leven lang ontwikkelen	29
Gelijke kansen vanaf de start	29
Gezonde en duurzame schoolgebouwen	29
12 Bestaanszekerheid: bijdragen aan het vermogen mee te kunnen doen	30
Gerichte ondersteuning voor wie het nodig heeft	31
Structurele oplossingen tegen energiearmoede	31
Schuldenaanpak met oog voor menselijkheid	31
13 Gezondheid voorop, en passende zorg voor wie dat nodig heeft	32
Positieven	33
Bewegen en ontmoeten in de buurt	33
Ouderen ondersteunen bij zelfstandig wonen	33
Een houdbare jeugdzorg waarin het kind centraal staat	33
De juiste aandacht voor geestelijke gezondheidszorg (GGZ)	33
14 Sport en bewegen: gezond en verbindend	34
Een gezonde leefstijl voor iedereen	35
Goede faciliteiten voor sport en bewegen, ook in de buitenruimte	35
15 Dienstverlening: toegankelijk en met oog voor de inwoner	36
Dienstverlening dichtbij de inwoner	37
Digitale dienstverlening en AI met zorg	37
16 Een financieel gezonde en toekomstbestendige gemeente	38
Een evenwichtige en sluitende begroting	39
Lokaal betaalbaar en transparant	39
Slimme regionale samenwerking	39

Hoofdstuk 1

Kansen- gelijkheid en vrijheid

1. Kansengelijkheid en vrijheid

Een gemeente die iedereen kansen biedt voor ontmoeting en ontwikkeling

Iedereen moet in Rheden gelijke kansen krijgen, ongeacht achtergrond, beperking, leeftijd, gender of inkomen. D66 investeert daarom in onderwijs en talentontwikkeling en zorgt dat voorzieningen, gebouwen en digitale diensten toegankelijk zijn voor iedereen.

Een rijk aanbod aan verenigingen, buurthuizen en lokale initiatieven biedt inwoners met allerlei achtergronden de mogelijkheid elkaar te ontmoeten en samen kleur te geven aan het leven in onze gemeente. Een sterke sociale basis draagt bovendien bij aan de mentale gezondheid en veerkracht van inwoners en de leefbaarheid in wijken. Om deze redenen trekken we hier, na jaren van bezuinigingen, weer meer geld voor uit.

We investeren extra in het versterken van taalvaardigheid en digitale vaardigheden, zodat iedereen zo goed mogelijk mee kan doen in onze maatschappij.

We bieden een gezonde basis voor onze jeugd

D66 Rheden wil dat kinderen en jongeren alle kansen krijgen om hun talenten te ontwikkelen. Talentontwikkeling vergroot het zelfvertrouwen en draagt bij aan kansengelijkheid, voor nu en in de toekomst. We ondersteunen actief dat er ook voor kinderen en jongeren voldoende aanbod is op het gebied van muziek, sport, cultuur en sociale activiteiten in onze gemeente. Minimaregelingen gericht op gezinnen met kinderen blijven behouden.

We vieren en benutten de kracht van diversiteit

We hechten veel waarde aan diversiteit en inclusie, zowel binnen de samenleving als in de gemeenteraad. Meer diversiteit leidt tot betere besluitvorming en een gemeente die herkenbaar is voor iedereen. Daarom zetten we in op inclusieve besluitvorming, toegankelijke dienstverlening en samenwerking met lokale organisaties. We ondersteunen initiatieven die diversiteit vieren in cultuur, sport en onderwijs, en zorgen dat verenigingen en evenementen voor iedereen openstaan.

Een goede grondhouding ten aanzien van inclusie en diversiteit in onze gemeente is alleen mogelijk als we borgen dat deze belangrijke onderwerpen in al het beleid terugkomen. Zo bouwen we aan een gemeente waarin écht iedereen mee kan doen.

Een welkom gevoel voor alle inwoners van Rheden

D66 Rheden staat voor een gemeente waar inwoners met een beperking, jongeren, ouderen, nieuwe Nederlanders en lhbtq+ inwoners zich thuis voelen. Vrij zijn betekent zelf keuzes maken over je leven, zonder ongelijkheid, dwang of onnodige beperkingen opgelegd door overheid of samenleving. Toegankelijke voorzieningen, bescherming van privacy en ruimte om jezelf te zijn vormen de basis voor die vrijheid.

Hoofdstuk 2

Een gemeente voor en door inwoners

2. Een gemeente voor en door inwoners

Ruim baan voor initiatieven van inwoners

D66 Rheden wil dat inwoners als het gaat om gemeentelijk beleid actief kunnen meedenken, meepraten en meedoen. Lokale democratie betekent dat de gemeente mét inwoners werkt, niet alleen vóór hen. We stimuleren burgerinitiatieven via programma's als 'Ik buurt mee', buurtbudgetten en het uitdaagrecht. Dit recht geeft burgers en organisaties de ruimte om op hun eigen manier de doelen van de gemeente te bereiken. Burgerberaden, themabijeenkomsten, gerichte inspraak en jongerenparticipatie via een Jeugdraad versterken de betrokkenheid.

Toezen op uitvoering van de Omgevingswet

Met de invoering van de Omgevingswet en de nieuwe participatieverordening is de rol van de inwoner ten aanzien van participatie versterkt. De komende periode bewaakt D66 of de inwoner daadwerkelijk meer betrokken wordt bij onder andere ruimtelijke projecten.

Hoofdstuk 3

Wonen in Rheden: beschikbaar, duurzaam en toekomst- gericht

3. Wonen in Rheden: beschikbaar, duurzaam en toekomstgericht

Meer woningen door te werken aan doorbraken en te kijken naar wat wél kan

D66 Rheden wil een inclusieve woningmarkt waarin wonen als sociaal grondrecht wordt gezien. Dat betekent fors inzetten op meer betaalbare woningen voor starters, doorstromers, jongeren en ouderen. We stimuleren de bouw van levensloopbestendige woningen en bieden ruimte aan innovatieve woonvormen zoals woon-zorgcombinaties, woningdelen, woningsplitsen en collectieve en alternatieve wooninitiatieven. We willen bovendien dat vergunningen voor woningdelen en woningsplitsen gratis worden, zodat het aantrekkelijker wordt om in bestaande huizen met meer mensen te wonen.

Beter benutten van onze huidige bebouwde omgeving

Voor D66 Rheden is bij nieuwbouw of herontwikkeling het uitgangspunt dat we 'inbreiden' - oftewel bouwen binnen de bestaande grenzen van de bebouwde kom. Hierbij is ook passende hoogbouw mogelijk.

Daarnaast vindt D66 Rheden het onwenselijk dat leegstand gestaag stijgt en dat bebouwbare grond braak blijft liggen. Daarom wil D66 Rheden een leegstandsverordening invoeren en de aanstaande wijziging van de leegstandswet en andere maatregelen om woningbouw mogelijk te maken op de voet volgen en waar nuttig invoeren.

Oók flexibel bouwen, om sneller te kunnen voorzien in de behoefte

D66 ziet dat er een enorme behoefte is aan meer woningen. Daarom zetten we in op woningbouw in Rheden. Omdat snelheid gewenst is, en omdat we niet weten hoe de situatie over 25 jaar is, vinden we het belangrijk dat we ook inzetten op flexibele bouw. We willen dat woningen zo ontworpen worden dat ze later makkelijk aangepast, uitgebreid of gewijzigd kunnen worden.

Met woningbouw een bijdrage leveren aan onze klimaatopgave

Nieuwbouw moet klimaatpositief zijn, met circulaire bouw en een voorkeur voor houtbouw. We maken gebruik van circulaire en natuurinclusieve bouwmethoden en stimuleren hergebruik van materialen, zuinig grondstoffengebruik en slimme ontwerpen. Zo zorgen we dat nieuwe woningen niet alleen passend en betaalbaar zijn, maar ook duurzaam en toekomstgericht.

Hoofdstuk 4

Een bloeiende gemeenschap, in sterke en groene dorpen en wijken

4. Een bloeiende gemeenschap, in sterke en groene dorpen en wijken

Samen maken we onze dorpen en wijken de beste plek om te wonen

D66 Rheden gelooft in de kracht van de dorpen en wijken in onze gemeente. Dorpen en wijken waarin inwoners elkaar ontmoeten, kennen en wat toevoegen aan elkaars leven. We vinden het belangrijk dat de voorzieningen die wijken in hiertoe in staat stellen op orde zijn: er zijn plekken om elkaar te ontmoeten, er is een rijk verenigingsleven, er zijn evenementen en een openbare ruimte die het leven in de wijk of het dorp aangenamer maken.

Bij de inrichting van onze openbare ruimte geldt als basis de 3 – 30 – 300 regel: minimaal zicht op 3 bomen, in de directe woonomgeving 30% kroonoppervlakte en binnen 300 meter een toegankelijke groene ruimte. Vergroening en toegankelijkheid van de openbare ruimte worden gestimuleerd met wijkbudgetten. D66 wil daarbij dat inwoners actief kunnen bijdragen aan hun leefomgeving, met ruimte voor coöperatieve wijkinitiatieven en buurtparticipatie.

Inzetten op sterke dorpen en wijken vraagt ook dat de gemeente wijkgericht werkt, oftewel in haar aanpak aansluit bij de specifieke kenmerken van een dorp of wijk in plaats van overal dezelfde aanpak te hanteren.

Met een geïntegreerde aanpak werken aan betere leefbaarheid

Op drie plaatsen in onze gemeente is er een concentratie van sociaal-economische problematiek en een minder goede leefbaarheid: Dieren Stenfert, een deel van Velp-Zuid en Rheden-West. De integrale wijkaanpak Stenfert in Dieren laat zien dat wijkverbeteringen mogelijk zijn. D66 Rheden wil deze aanpak uitbreiden naar Rheden-West en Velp-Zuid.

Bij de aanpak van deze wijken is het noodzakelijk gericht te kijken naar het woningaanbod en de inrichting van de openbare ruimte. Om de concentratie van problematiek tegen te gaan moet de woningmix diverser en moet de openbare ruimte vergroend worden. We nemen bij woningbouw en wijkvernieuwing als uitgangspunt dat we 'spiegelbeeldig ontwikkelen', oftewel duurdere woningen toevoegen in buurten met veel goedkope woningen en andersom. We nemen dit uitgangspunt ook mee bij het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties. Daarmee zetten we in op meer sociale woningbouw in sterkere wijken en vermindering van het aandeel sociale huur in wijken waar dit erg hoog is (> 50%).

Hoofdstuk 5

Mobiliteit in Rheden: duurzaam, bereikbaar en veilig

5. Mobiliteit in Rheden: duurzaam, bereikbaar en veilig

Goed vervoer zorgt ervoor dat je mee kunt doen in de samenleving. Tegelijkertijd is de manier waarop we verkeer en vervoer inrichten een factor die veel invloed heeft op onze woonbeleving en gezondheid. Er is op dit moment te veel negatieve invloed van mobiliteit op de leefbaarheid, veiligheid en de natuur in onze gemeente. D66 werkt aan een toekomst waarin mobiliteit in onze gemeente schoon, toegankelijk en veilig is.

Mobiliteit zonder negatieve milieu-impact in 2040

Om de uitstoot van schadelijke stoffen drastisch te verlagen, wil D66 dat de gemeente inzet op vervoersbewegingen zonder negatieve milieu-impact in 2040. Bij het maken van inrichtingskeuzes wordt uitgegaan van het STOMP-principe: we geven prioriteit aan meer duurzame vormen van mobiliteit ('stappen', 'trappen' en 'openbaar vervoer'), en stellen daarna deelmobiliteit ('mobility-as-a-service') boven privé-autobezit.

Het meest duurzaam is het verminderen van de mobiliteitsvraag, want vervoer dat niet nodig is belast de omgeving niet. We verlagen de mobiliteitsvraag door in te zetten op voorzieningen in de buurt en op een verschuiving van dag- naar verblijfsrecreatie.

De gemeente faciliteert de beschikbaarheid van parkeer- en laadplekken voor deelauto's.

Een betere infrastructuur voor fietsen, lopen en OV

De fietsinfrastructuur wordt verbeterd met veilige routes, duurzame verlichting en veilige stallingen bij OV-knooppunten. Er komt een veilige en snelle fietsroute van Arnhem richting Dieren met een goede doorstroming, waar mogelijk vrij liggend, en waar dat niet mogelijk is wordt de maximale snelheid van de weg ingesteld op 30 km per uur.

D66 ziet lopen ook als een belangrijke vorm van mobiliteit, en wil dat veilige en uitnodigende voetpaden duidelijk terugkomen in de omgevingsvisie, het beleid en bij nieuwbouwplannen.

We willen dat de gemeente inzet op openbaar vervoer dat groeit in netwerk en frequentie en is afgestemd op de mobiliteitsbehoefte van de verschillende doelgroepen.

30 kilometer per uur binnen de bebouwde kom wordt de norm

Het gemotoriseerde verkeer dat nodig blijft moet zo goed mogelijk in balans worden gebracht met de leefbaarheid in onze dorpen en wijken. We zien woonstraten en -erven primair als plek om te spelen en te verblijven, en secundair om doorheen te rijden en te parkeren. In het verkeer staat de veiligheid voorop: binnen de bebouwde kom wordt de maximumsnelheid overal waar dat kan 30 kilometer per uur. Doorgaand auto- en vrachtverkeer – meer dan de helft van de verkeerskilometers in onze gemeente – wordt om de dorpen heen geleid. Daarvoor moeten de huidige verkeersknelpunten op die routes worden opgelost, zonder dat dit ten koste gaat van de leefbaarheid en gezondheid van omwonenden.

Oplossingen voor de knelpunten die provinciale wegen opleveren

Enkele provinciale wegen leveren belangrijke knelpunten op voor de veiligheid, gezondheid en leefbaarheid voor onze inwoners. D66 zet in op:

- Veilige oversteekplaatsen op de Kanaalweg tussen Dieren en Laag-Soeren, en een verlaging van de maximum snelheid naar 60 km per uur op de Kanaalweg (dit mag niet leiden tot een toename van de verkeersbewegingen in Laag Soeren);
- Actieve handhaving van de maximumsnelheid en toepassing van afdoende geluidswerende maatregelen op de N785;
- Verlaging van de maximumsnelheid op de N785 in Velp.

Omdat dit provinciale wegen zijn, kunnen wij dit niet zelf oplossen. Hiervoor is samenwerking nodig met de provincie. Om dit te bereiken stellen we ons samen met inwoners harder op richting de provincie.

Hoofdstuk 6

Klimaat en energie: Rheden op weg naar een duurzame toekomst

6. Klimaat en energie: Rheden op weg naar een duurzame toekomst

Waar mogelijk versnellen om zo snel mogelijk klimaatneutraal te worden

De landelijke ambitie is om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Daar wil D66 Rheden stevig op blijven inzetten, en liever nog zorgen voor een versnelling. Dat betekent allereerst doorgaan met wat de gemeente al doet op het gebied van energiebesparing, bewustwording en gedragsverandering, zoals de inzet van energiecoaches, het stimuleren van isolatiemaatregelen en het verstrekken van verduurzamingsleningen. Samen met inwoners en woningcorporaties moet de energiearmoede worden bestreden. Maar ook het starten en ondersteunen van nieuwe (coöperatieve) innovatieve energieoplossingen, en waar nodig wordt regelgeving minder streng toegepast.

D66 wil dat alle inwoners mee kunnen doen met de energietransitie.

Meedoen in de projecten maar ook meedelen in de opbrengsten. Per wijk worden inwoners begeleid bij de overstap van aardgas naar duurzame warmtebronnen. De gemeente stimuleert circulair bouwen en geeft voorrang aan houtbouw en energieneutrale woningen.

Klaar voor het klimaat van morgen

Daarnaast werkt D66 aan een klimaatbestendige- en biodiverse gemeente. Hiervoor willen we meer middelen beschikbaar stellen. Er wordt circulair en klimaatadaptief gebouwd en de openbare ruimte wordt slim ingericht, waarbij stedelijk groen en water een functie hebben. Denk aan parkeerplaatsen als 'waterbuffers' bij hevige regenval. Ook wordt er klimaatadaptieve verharding gebruikt, bijvoorbeeld klinkers met waterberging met een vertraagde afgifte.

Natuurinclusief als nieuwe norm

Natuurinclusiviteit is leidend in beleid, bij beheer en bij realisatie. Zo wordt het bermbeheer hierop aangepast. Er komt meer groen op wijk- en straatniveau en nieuwbouw krijgt vleermuis- en vogelkasten. Landbouw rond de Veluwezoom wordt ingezet als ecologische bufferzone. D66 kiest bewust voor een duurzame leefomgeving.

Hoofdstuk 7

Een duurzame leefomgeving voor Rheden

7. Een duurzame leefomgeving voor Rheden

Gebiedsontwikkeling met respect voor natuur en leefomgeving

Gebiedsontwikkeling draagt bij aan een rijkere en duurzamere leefomgeving. D66 Rheden hanteert scherpe omgevingswaarden voor natuur, lucht, geluid, bodem, water en licht. We zetten in op vergroening, klimaatadaptatie en biodiversiteit, waarbij natuur en landschap leidend zijn.

Koester de duisternis: minder lichthinder, meer balans

In lijn met het amendement '*Koester de Duisternis*' zetten we ons in voor beperking van lichthinder. Lichtvervuiling heeft een negatief effect op natuur, dier en mens door verstoring van het dag- en nachtritme. D66 Rheden zoekt de balans in het gebruik van openbare verlichting tussen nachtelijke duisternis als omgevingskwaliteit, een minimale verstoring van diersoorten en veiligheid voor inwoners. D66 Rheden wil ook aan de slag met het verminderen van geluidsvervuiling en -overlast in onze gemeente, dat met name veroorzaakt wordt door gemotoriseerd verkeer.

Meer rust in onze dorpen door minder geluidsoverlast

Goederenvervoer over het spoor is belangrijk voor onze economie, maar mag niet ten koste gaan van de gezondheid en veiligheid van omwonenden. Daarom willen we lobbyen bij het Rijk voor normen voor trillen en effectieve maatregelen tegen geluid en trillingen, zoals moderne, stillere treinen, passende geluidsschermen, trillingsdempers en een betere spoorinfrastructuur. Daarnaast zetten we in op het monitoren en handhaven van rijsnelheden, zodat de overlast wordt beperkt. Zo zorgen we ervoor dat goederen efficiënt en duurzaam vervoerd worden, terwijl inwoners in een gezonde en veilige leefomgeving kunnen wonen.

Duidelijke regels om vervuiling en overlast van houtstook te verminderen

Houtstook kan schadelijk zijn voor de luchtkwaliteit, gezondheidsschade veroorzaken en overlast opleveren voor inwoners. D66 kiest voor duidelijke regels die vervuiling en overlast fors beperken, zonder mensen die al schoon stoken onnodig te belasten. Houtkachels die niet aan de Ecodesign 2022-normen voldoen moeten de komende jaren worden uitgefaseerd.

Hoofdstuk 8

Cultuur en erfgoed

8. Cultuur en erfgoed

Cultuur als verbindende kracht in de samenleving

Onze gemeente is rijk aan culturele initiatieven. Optredens en tentoonstellingen trekken veel mensen en jong en oud zijn bezig met muziek, dans en beeldende kunsten. Kunstvormen als deze stimuleren een open blik. Kunst verbreedt, biedt kansen, verbindt of is een rustpunt. Het kan mensen stimuleren hun talenten te ontdekken en verder te ontwikkelen. D66 vindt het belangrijk dat dit voor iedereen mogelijk is. Muziek- en kunstonderwijs moeten bereikbaar zijn voor ieder kind.

Sterke bibliotheken voor gelijke kansen

Onze bibliotheken spelen een sleutelrol in het tegengaan van laaggeletterdheid en het bevorderen van digitale vaardigheden. Daarom zetten we in op een verhoging van het budget van de bibliotheek, zodat deze belangrijke doelen geborgd zijn en hier meer op ingezet kan worden.

Ruimte voor culturele samenwerking

D66 bevordert samenwerking tussen dorps- en cultuurhuizen en biedt ruimte aan de creatieve sector, bijvoorbeeld via ateliers in industrieel erfgoed. Culturele evenementen worden gestimuleerd met maatwerkbeleid en actieve ondersteuning van initiatiefnemers.

Kunst en erfgoed als inspiratiebron voor de toekomst

Kunst vormt, net als erfgoed, een brug tussen ons verleden en onze toekomst en is vaak een drager van het lokale verleden en de lokale cultuur. Ook nu gemeentefinanciën onder druk staan, houdt D66 oog voor deze belangrijke verantwoordelijkheid. Waar nodig door creatief samen te werken met veelbelovende, particuliere initiatieven.

Beleefbare cultuurhistorie als motor voor lokale economie

Natuur en menselijk handelen hebben ons huidige landschap gevormd. Denk aan onze landgoederen. Bewustwording van onze culturele historie is van belang. Het plaatst ons denken en handelen in perspectief. Het vertelt ons hoe wij verweven en verbonden zijn met vroeger. Veel mensen genieten van mooie doorkijkjes, oude gebouwen en verhalen van vroeger.

D66 wil onze cultuurhistorie behouden en er tegelijkertijd op een moderne en creatieve wijze gebruik van maken. Het leidende principe hierin is 'behoud door ontwikkeling'. Daarnaast streeft D66 naar een vergroting van de beleefbaarheid van ons erfgoed. D66 beschouwt het culturele erfgoed in onze gemeente als een belangrijke motor voor de lokale economische ontwikkeling.

Hoofdstuk 9

Natuur, toerisme en recreatie: balans tussen beleving en bescherming

9. Natuur, toerisme en recreatie: balans tussen beleving en bescherming

Herstel van biodiversiteit en balans tussen mens en natuur

D66 Rheden zet in op herstel van biodiversiteit en een verantwoorde balans tussen het behouden van de natuur en natuurbeleving. Steeds meer mensen zoeken de rust, koelte en stilte in de natuur, waardoor de druk op onze natuurgebieden toeneemt. De gemeente Rheden ligt tussen twee natuurlandschappen: de Veluwezoom en het rivierlandschap van de IJssel.

Betere bescherming Veluwezoom door uitbreiding verkeersmaatregelen

De afsluiting van de Posbank in de weekeinden en zomermaanden laat zien dat bescherming van de natuur met gerichte maatregelen mogelijk is. D66 wil verdere stappen zetten. Bijvoorbeeld door de zogenaamde verkeersknip uit te breiden naar 365 dagen per jaar. Een 'rondje Posbank' is dan het hele jaar door niet meer mogelijk. Het moet wel mogelijk blijven met de auto de Posbank te bezoeken. Door de knip het jaar rond te laten gelden, kan de natuur zich herstellen en versterken, terwijl de Posbank wel toegankelijk blijft voor iedereen.

Van dagtoerisme naar duurzame natuurbeleving

D66 stimuleert een verschuiving van dag- naar verblijfstoerisme en spreiding van toeristen over onze gemeente, waardoor mensen langer in onze gemeente recreëren. Wij zoeken daartoe samenwerking met lokale ondernemers. Om mensen te verleiden langer in de gemeente Rheden te verblijven, versterken wij historische wandelroutes en verbeteren we wandelpaden en fietsroutes.

Een groene belevingsroute door de IJsselvallei

Het rivierlandschap van de IJssel heeft veel te bieden. Hoe mooi zou het zijn als daar een doorgaande fietsroute komt te liggen en wandelaars door de IJsselvallei kunnen struinen! Wij versterken camperplaatsen en zorgen voor rustpunten en picknickplaatsen, waar mensen kunnen genieten van het uitzicht over de IJssel.

Samen omgaan met strengere natuurnormen

Ondertussen zien we dat wet- en regelgeving ten aanzien van de natuur vanuit het Rijk en de provincie strenger worden. Met als meest sprekende voorbeeld de 500 meter stikstofvrije zone. D66 wil samen met inwoners en bedrijven een weg zoeken om daarmee om te gaan.

Hoofdstuk 10

Economie en werk: duurzaam, lokaal en inclusief

10. Economie en werk: duurzaam, lokaal en inclusief

Onze ruimte is schaars, dus kiezen we voor hoogwaardig

We leven naast de natuur en als gemeente hebben we te maken met schaarse ruimte. Onze economie moet daarom lokaal, circulair en inclusief zijn. Bedrijvigheid met een groot ruimtebeslag of hoge milieu-impact past niet in de gemeente Rheden.

Wel zetten we in op het midden- en kleinbedrijf dat gericht is op het bieden van hoogwaardige werkgelegenheid. Bij nieuwbouwprojecten worden naast woningen ook bedrijfsruimten gecreëerd waarmee we wonen en werken dicht bij elkaar brengen. Uitbreiding van onze bedrijventerreinen is niet mogelijk. We moeten de terreinen die er zijn efficiënt, groen en duurzaam inrichten. Dit vraagt om een economische en ruimtelijke visie op bedrijvigheid in onze gemeente.

Levendige dorpscentra met een divers aanbod

We zien een trend van verarming van het winkelaanbod en horecagelegenheden in de centra. Een gevarieerd winkelaanbod en verschillende uitgaansgelegenheden zijn belangrijk om onze dorpen aantrekkelijk te houden voor inwoners en bezoekers. We gaan daarom op zoek naar maatregelen om eenzijdigheid van het winkelaanbod in de dorpen te beperken en de levendigheid van de winkelgebieden te borgen. In de komende periode moet de herstructurering van de Hoofdstraat in Velp eindelijk worden opgepakt. Ook de Groenestraat in Rheden en het Calunaplein in Dieren verdienen een opwaardering. De gemeente pakt hierbij de regie. Samen met lokale ondernemers en vastgoedeigenaren verkennen we de knelpunten en mogelijkheden en zetten dit om in een actieplan.

Werk moet voor iedereen toegankelijk zijn.

D66 zet in op inclusief werkgeverschap, waarbij mensen met een beperking, uit de bijstand of met afstand tot de arbeidsmarkt actief worden ondersteund om betaalde arbeid te verrichten, of een andere passende dagbesteding te vinden. Opleidingen binnen de bijstand worden mogelijk gemaakt en experimenten met bijverdienen en basisinkomen worden lokaal verkend. Vrijwilligerswerk wordt gestimuleerd als opstap naar betaald werk. Samenwerking met het arbeidsontwikkelbedrijf Scalabor blijft belangrijk voor onze gemeente om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen op zoek naar (aangepast) werk.

Gemeente als aanjager van circulair en sociaal inkopen

Gemeentelijke plannen en aanbestedingen worden circulair benaderd. Uitgangspunten van de gemeente Rheden zijn om lokaal in te kopen en lokale ondernemers meer ruimte te geven om duurzaam en sociaal te ondernemen.

Hoofdstuk 11

Onderwijs en ontwikkeling: een springplank voor iedereen

11. Onderwijs en ontwikkeling: een springplank voor iedereen

Een sterke verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt

D66 wil een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Via samenwerking met scholen, bedrijven en jongerencoaches wordt schooluitval voorkomen. Zeker in onze gemeente, met veel groen en mooie landgoederen, zien wij mogelijkheden voor intensievere samenwerking met groene opleidingen en landgoederen.

Leren in de praktijk en een leven lang ontwikkelen

D66 bevordert stages, praktijkopdrachten en een leven lang leren, ook voor volwassenen. De gemeente biedt zelf stageplaatsen aan en betreft onderwijsinstellingen bij maatschappelijke vraagstukken, bijvoorbeeld met het openbaar gebied als proeftuin.

Gelijke kansen vanaf de start

D66 vindt de samenwerking tussen basisscholen en aanbieders van Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) belangrijk. VVE is een programma dat peuters en kleuters met een mogelijke (taal)achterstand voorbereidt op de basisschool, zodat ook zij meer kansen krijgen. Ook logopedie op scholen stimuleren wij. Dit kan ongelijkheid tegengaan. Initiatieven zoals taalmaatjes, bijlessen in buurthuizen en extra lesuren worden versterkt. Straatcoaches bieden laagdrempelige ondersteuning.

Gezonde en duurzame schoolgebouwen

Verder vindt D66 het van belang dat er in schoolgebouwen een goed en gezond klimaat is. Het verder verduurzamen van onze schoolhuisvesting overeenkomstig het Integraal Huisvestingsplan ondersteunen wij.

Hoofdstuk 12

Bestaans- zekerheid: bijdragen aan het vermogen mee te kunnen doen

12. Bestaanszekerheid: bijdragen aan het vermogen mee te kunnen doen

Gerichte ondersteuning voor wie het nodig heeft

Een gemeente heeft niet de middelen om zelf inkomensbeleid te voeren. Wat D66 betreft moet een gemeente haar minimaregelingen zo inrichten dat inwoners met lage inkomens mee kunnen blijven doen in onze maatschappij, en de kans en ondersteuning krijgen hun financiële positie te verbeteren. De bijzondere bijstand vergoedt noodzakelijke kosten voor hen die dit niet kunnen dragen en de GelrePas geeft minima budget om te ontspannen, te leren en te sporten.

De afgelopen jaren is er binnen de gemeente Rheden bezuinigd op verschillende minimaregelingen. D66 vindt dat kinderen daar nooit de dupe van mogen worden. Regelingen voor gezinnen met kinderen moeten minimaal op het huidige niveau blijven.

Structurele oplossingen tegen energiearmoede

D66 wil dat investeringen in het tegengaan van energiearmoede worden ingezet voor isolatiemaatregelen, zodat de energiekosten van inwoners met een laag inkomen structureel worden verlaagd.

Schuldenaanpak met oog voor menselijkheid

Om te voorkomen dat financiële problemen van inwoners onbeheersbaar worden zet de gemeente in op vroegsignalering en laagdrempelig advies. Om de stress die problematische schulden met zich meebrengen te verlichten, wil D66 dat de gemeente in sommige gevallen schulden overneemt van schuldeisers.

Hoofdstuk 13

Gezondheid voorop, en passende zorg voor wie dat nodig heeft

13. Gezondheid voorop, en passende zorg voor wie dat nodig heeft

Positieve gezondheid

D66 kijkt naar gezondheid met 'positieve gezondheid' als vertrekpunt. We leggen de nadruk op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens en niet op de beperkingen of de ziekte zelf. Voor wie wel zorg nodig heeft, wil D66 dat zorgregelingen soepel en mensgericht worden toegepast.

Bewegen en ontmoeten in de buurt

We blijven investeren in sportvoorzieningen en een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen. Speelplekken en ontmoetingscentra worden uitgebreid, zodat jongeren veilig kunnen samenkomen. We willen dat er voor alle basisschoolkinderen een gezonde schoollunch beschikbaar komt.

Ouderen ondersteunen bij zelfstandig wonen

Voor ouderen stimuleert D66 zelfstandig wonen met passende zorg. Levensloopbestendige woningen en lichte ondersteuning maken langer thuis wonen mogelijk. Door de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage in 2027 blijft dit betaalbaar. Ruime mogelijkheden voor sociale ontmoeting, kleinschalige initiatieven en wijkverpleging dragen bij aan het voorkomen van eenzaamheid. De gemeente moet streven naar een dementievriendelijke inrichting van de openbare ruimte.

Een houdbare jeugdzorg waarin het kind centraal staat

Het gebruik en de kosten van jeugdzorg zijn sinds de decentralisatie geëxplodeerd. D66 vindt dat het systeem niet houdbaar is en dus moet veranderen, maar dat het kind centraal moet blijven staan. We zetten allereerst vol in op preventie en vroegsignalering. We versterken gezinnen, buurten en scholen, zodat zij hulp kunnen bieden voordat (complexe) jeugdzorg nodig is. We zetten ook in op 'normalisering'. Het ene kind ontwikkelt zich anders dan het andere. Niet alles wat 'anders' is, is gelijk een zorgvraag. Voor kinderen die zorg nodig hebben moet jeugdzorg uiteraard toegankelijk en van hoge kwaliteit zijn. De gemeente monitort zorgaanbieders op effectiviteit.

De juiste aandacht voor geestelijke gezondheidszorg (GGZ)

Geestelijke gezondheidszorg (GGZ) krijgt extra aandacht. D66 pleit landelijk voor een betere samenwerking tussen huisartsen en GGZ-aanbieders, kortere wachttijden en transparante informatie over hulp en vergoedingen. Lokaal betekent dit duidelijke communicatie, snelle toegang tot passende zorg en ondersteuning van initiatieven die de mentale gezondheid bevorderen.

Hoofdstuk 14

Sport en bewegen: gezond en verbindend

14. Sport en bewegen: gezond en verbindend

Een gezonde leefstijl voor iedereen

D66 Rheden ziet sport en bewegen als essentieel voor gezondheid, welzijn en sociale verbinding. We zetten daarom in op een gezonde leefstijl voor iedereen. Sport moet toegankelijk zijn voor jong en oud, met extra aandacht voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen. Aangepast sporten voor mensen met een beperking wordt vanzelfsprekend, in lijn met landelijke initiatieven voor inclusieve sportdeelname.

Goede faciliteiten voor sport en bewegen, ook in de buitenruimte

D66 is blij met het Biljoenbad en zet zich in voor het behoud van het buitenzwembad in Rheden. Sportevenementen krijgen steun en samenwerking tussen sportclubs wordt gestimuleerd. De buitenruimte die er is willen we ook optimaal benutten voor het buitenspelen, fitness en skaten.

Hoofdstuk 15

Dienstverlening: toegankelijk en met oog voor de inwoner

15. Dienstverlening: toegankelijk en met oog voor de inwoner

Dienstverlening dichtbij de inwoner

Goede dienstverlening is essentieel. Het is belangrijk om nabij inwoners te zijn. D66 wil dat inwoners snel, prettig en effectief geholpen worden, met ruimte voor maatwerk en professionele autonomie. De publieksfuncties worden centraal met ruime openingstijden vanuit het nieuwe gemeentehuis georganiseerd. Daarnaast zijn er voorzieningen voor inwoners die niet in staat zijn om zelfstandig naar het gemeentehuis te komen en geen beroep kunnen doen op hulp in hun omgeving. Nabijheid betekent ook dat vertegenwoordigers van de gemeente in de wijk aanwezig om met bewoners in gesprek te gaan.

Digitale dienstverlening en AI met zorg

D66 Rheden is voorstander van verdere digitalisering inclusief het gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) in onze dienstverlening. De gemeente wil hiermee op een digitale manier nabij de inwoner zijn. Daarbij houden we rekening met inwoners die deze ontwikkelingen niet kunnen bijhouden en geven ze ondersteuning.

We benutten de mogelijkheden van AI, maar stellen wel randvoorwaarden aan het gebruik ervan binnen de gemeentelijke organisatie: AI ondersteunt processen, maar mensen blijven verantwoordelijk. Privacy van inwoners is gewaarborgd volgens wetgeving. Alleen betrouwbare aanbieders die data binnen de EU houden worden gebruikt. AI wordt uitsluitend ingezet als het processen vereenvoudigt en niet als doel op zich.

Hoofdstuk 16

Een financieel gezonde en toekomst- bestendige gemeente

16. Een financieel gezonde en toekomstbestendige gemeente

Een evenwichtige en sluitende begroting

Een evenwichtige en sluitende begroting is cruciaal voor onze gemeente. De verslechtering van de financiële positie in de afgelopen jaren noodzaakt om ook de komende periode terughoudend te zijn als het gaat om nieuwe ontwikkelingen die financieel zwaar op de gemeente drukken. Investeringsbeslissingen worden beoordeeld op de effecten op de brede welvaart.

Lokaal betaalbaar en transparant

Lokale lasten voor afval en riool worden tegen een kostendeekkende prijs vastgesteld. Naast de uitgaven kijken we ook naar de inkomsten, waarbij de onroerende zaak belasting (OZB) niet hoger zal zijn dan het Gelders gemiddelde.

Slimme regionale samenwerking

De gemeente Rheden is actief in veel regionale samenwerkingen. D66 ziet hier de meerwaarde van in en wil dit vasthouden. Nieuwe en/of nauwere samenwerkingen, zoals bijvoorbeeld met andere gemeenten, worden kritisch beoordeeld op meerwaarde voor onze inwoners en bureaucratische lasten.